

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particularii : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 1894/1939.

Uniunea Misionară a Clerului

Papii dela Roma totdeauna au purtat grijă deosebită de Misiuni. Fericitul Petru și sfinților Apostoli le poruncise Domnul: »Mergând învățați *toate* popoarele«. . . Din înălțimea Scaunului Apostolic ei totdeauna au privit întreaga omenire și, după puteri, au ajutat-o să dobândească harul dumnezeesc al credinței.

S. Petru lasă pe S. Marcu în Alexandria, precum S. Pavel trimite pe Tit în Creta și pe Timotei în Efes. S. Clemente, unul din urmașii săi în Scaunul Apostolic al Romei, urânduște cele de război și de sânge din Corint. Inocențiu I trimite pe S. Nichita »însoțit de prieteni« în Dacia, precum același papă ia apărarea S. Ioan Gură de Aur împotriva lui Teofil al Alexandriei și a curții împărătești bizantine. Grigorie I trimite pe călugărul Augustin să creștineze pe Englezi; Grigorie II trimite pe S. Bonifaciu să convertească pe Germani; iar Nicolae I pe SS. Chiril și Metodie la Slavi.

Avânt extraordinar a dat Misiunilor fericitul întru adormire Papa Pius XI. El a creat 128 eparhii și arhiepării noi; 24 abații și prelaturi; 116 vicariate; 151 prefecturi și 26 misiuni și districte independente. Numărul convertiților la catolicism în zilele lui era de un milion pe an (afară de sporul firesc al catolicilor care și el e de patru milioane anual). O treime din organizațiile misionare de astăzi se datorește lui. Cu adevărat Papă al Misiunilor.

Pentru a da și mai mare avânt acestei Opere sfinte, el, cași înaintașul său Benedict XV, a stăruit să se organizeze pretutindeni Uniunea Misionară a Clerului. Dacă misionarii între păgâni sunt avangarda glorioasă a Crucii, clerul de acasă, în frunte cu Ierarhia Catolică, sunt însuși grosul armatei Domnului, de unde se recrutează cei dintâi și unde ei trebuie să-și improspeteze puterile.

Consiliul național al Uniunii misionare a Clerului (U. M. C.) constituit și în Biserica noastră după dorința S. Scaun Apostolic al Romei sub președinția Ex.

S. P. S. Ioan Bălan episcopul Lugojului, s'a întrunit în cea dintâi ședință a sa la Lugoj, Joi 25 Mai a. c.

Reședința acestui consiliu pe cei dintâi trei ani e fixată la Oradea, unde sunt principalii săi membri: director național, pâr. canonic I. Georgescu; secretar general, pâr. I. M. Gârleanu; cassier, pâr. prof. Gavril Stan.

Consiliul cu unanimitate de voturi a hotărât înscrierea tuturor preoților români uniți în U. M. C. Hotărînd aceasta, consiliul nostru național a urmat întru toate dorința Prea Fericitului Pâr. Papa Pius XI care spunea preoților întruniți în al doilea congres internațional al U. M. C. la Roma (13. 11. 1936): »De ce nu sunt toți, toți preoții lui Dumnezeu, ai Bisericii, când toți preoții au primit nu numai darul credinței, ca toți preoțiosii, ci însuși darul Preoției, cu toate bogățiile mărețe, nespuse, neintrecute ce ne arată iietare zi în zi? U. M. C. a fost concepută — zice pâr. Paul Manna M. A., întemeietorul ei — ca să pună în slujba Bisericii, în scop de Apostolat, opera organizată a preoțimii și să trezească în poporul creștin interes viu și conlucrare simțită în folosul Misiunilor.

Drept aceea aducem la cunoștință că, potrivit Statutelor, sunt două categorii de membri: a) activi (ordinari); b) pe viață (perpetui).

Consiliul național a hotărât ca membrii activi să plătească anual o cotizație de 60 (șasezeci) de lei; iar cei pe viață, odată pentru totdeauna, suma de 1000 (una mie) de lei.

Cei ce doresc să fie înscriși în această din urmă categorie să se anunțe casierului pâr. G. Stan, căruia vor avea să verse și suma de una mie lei. Toți ceilalți cari nu cer anume să fie omiși, se vor considera membri activi și li se va reține din salariul pe Iulie cotizația de 60 (șasezeci) lei.

În schimbul acestei cotizații, membri vor primi regulat un Anuar al U. M. C. unde vor găsi informații trebuincioase pentru a predica mai cu efect despre Misiuni, pentru conferențe, articole etc.

Și aceștia, însă, trebuie să sprijinească din răspuneri, cu rugăciuni și alte fapte bune scopurile U. M. C. ca ea în adevăr să-și poată îndeplini chemarea providențială ce are în mijlocul clerului și poporului român.

Din ședința Consistorială ținută în Oradea, 2. Iunie 1939.

No. 1892/1939.

Primirile în institutele diecezane

Taxele de întreținere în institutele diecezane pe anul școlar 1939—40 vor fi:

I. La Seminarul din Oradea, unde se primesc elevii școlii normale diecezane și elevi de cl. III și IV dela școala de aplicație: 7.000 Lei pentru cei din Dieceză și 10.000 Lei pentru ceilalți.

II. La Internatul de băieți din Beiuș: 8.000 Lei pentru cei din Dieceză și 10.000 Lei pentru cei de aiurea.

III. La Internatul de fete din Beiuș: 10.000 Lei pentru elevele din Dieceză și 12.000 Lei pentru celelalte.

Cei săraci (atât elevi cât și eleve), însă sîrguincioși vor putea primi reduceri de taxă, iară cei cari în anul școlar trecut, urmînd vreo școală secundară au avut, fără dexterități, media peste 9 (fără a avea la nici un studiu nota mai mică de 7) vor putea fi primiji și chiar grațuit.

Cererile de primire se vor înainta Rectoratelor respective până la data de 15 Iulie crt.

La cereri se va anexa:

1. Extrasul de botez.
2. Certificatul școlar.
3. Certificatul de paupertate (cei cari sîclicită fa vor sau locuri grațuite)

Frații Preoți cele de mai sus le vor comunica credincioșilor cu copii la școală, îndemnându-i să-și dea copiii în aceste institute, unde primesc cea mai aleasă creștere.

Oradea, Șed. Cons. din 2 Iunie 1939.

No. 1855/1939.

Examenе prosinodale.

Spre orientarea celor interesați comunicăm, că examenеle prescrite de §-ul 22 al Decretului XVI al Sinodului din 1926 și la cari sunt obligați toți preoții, cari au absolvat Teologia după 1926, se vor ținea în Seminarul teologic din Oradea în zilele de 21 și 22 August crt. Candidații se vor prezenta în 21 August la orele 8 dim. la examenul în scris, iar în 22 August crt. seara vor începe exercițiile spirituale, dimpreună cu ceilalți preoți repartizați în seria I.

Toți cei obligați la aceste examenе până la 15 August crt. vor raporta, că la care studiu se vor supune.

Se pune în vedere preoților obligați la aceste examenе, că toți aceia cari nu le dau cu succes sau nici nu se prezintă nu vor putea lua parte la concursurile pentru parohii.

Oradea, 31 Mai 1939.

No. 1839/1939.

Concurs de primire la Teologie.

Primirile la Sf. Teologie în acest an se vor face în ziua de 15 Iulie crt.

Cererile se vor înainta acestui Ordinariat până la 13 Iulie crt. însoțite de următoarele documente:

1. Extras de botez (dela preot).
2. Diploma de bacalaureat.
3. Extras de naștere dela ofițerul stării civile.
4. Certificat de moralitate dela preotul propriu, care certificat va cuprinde și informațiuni despre familia părinților candidatului.
5. Certificat de moralitate dela catehetul care i-a predet candidatului religia în ultima clasă de liceu.
6. Dovadă despre îndeplinirea serviciului premilitar sau militar, (aceasta numai la înscriere).

CertIFICATELE de sub 4 și 5 se vor trimite direct Ordinariatului, său se vor da aspirantului în plic închis și sigilat.

Taxa de întreținere în Seminar va fi 4.000 Lei și se va plăti în rate: la începutul anului școlar și la 1 Februarie.

Toți aspiranții în ziua de 15 Iulie crt. la orele 8 dim. se vor prezenta la Seminarul teologic din Oradea, unde vor fi vizitați din partea medicului.

Frații preoții cele de mai sus le vor publica tinerilor cu chemare la Preoție și cu pregătirea recepută, îndemnându-i să-se dedice slujbei Domnului.

Oradea, din Șed. Cons. din 2 Iunie 1939.

No. 104/1939.

Concurs la postul de cantor din Sătmărel.

Pentru ocuparea postului de cantor din Sătmărel, jud. Satu-Mare, protopopiatul Careilor, se publică concurs pe data de 1 Iulie a. c. Doritorii a ocupa acest post vor prezenta diploma de cantor, certificatul de moralitate dela preotul propriu și se vor prezenta în una din Duminecile sau sărbătorile legate, până la data amintită, să cânte în biserica parohială.

Retribuțiuni:

1. Locuință cu intravilan.
2. 16. cubule pământ.
3. dreptul de pășunat pentru 8 vite.
4. circa 120 vici lectical, $\frac{1}{2}$ parte grâu $\frac{1}{2}$ parte porumb.
5. stoalele îndatinate.

Impozitul cade în sarcina cantorului. Concurenții vor călători pe cheltuielile proprii. Cel ales va avea obligațiunea să înstrueze elevii școlii primare în cântări bisericești și să conducă corul tineretului.

Sătmărel, la 22 Mai 1939.

Curatorul.

No. 1117/1930.

Dispozițiuni referitoare la pictura bisericească.

Publicăm mai jos adresa On. Minister al Cultelor și Artelor (Direcțiunea Artelor) cu No. 10.625/1939 din 10 Martie crt., lăsând ca dispozițiunile luate cu privire la lucrările de pictură bisericească să fie observate.

»Prea Sfințite«.

Comisiunea picturii bisericești a fost înființată de Ministerul nostru cu scopul de a asigura o bună și superioară executare a picturilor bisericești, atât din punct de vedere artistic, cât și din punct de vedere tehnic.

În urma experiențelor făcute în întreaga Țară, Comisiunea s'a aflat în plăcuta situație de-a aduce Ministerului rezultatele la care a ajuns, de-a indica o serie de directive în scopul ridicării nivelului artistic și tehnic al picturilor bisericești.

O constatare importantă, în urma controlurilor și recepționărilor picturilor bisericești, făcută de comisia specială de clarificare, este următoarea:

În general, zugravii, ca să facă economii materiale, execută picturile bisericești, fără să facă preparație zidurilor, conform bunei tehnici, uneori nici măcar nu se netezesc suprafețele ce se pictează, aceasta face ca picturile să nu reziste. Ba chiar mulți dintre zugravi, spre a face economii de ulei, dau un prim strat de clei spre a împiedeca absorbirea uleiului în zid, aceasta preparație cu timpul crapă, și întreaga pictură se cojește după un scurt timp.

Motivul invocat de zugravi, este ieftinătatea, cu cari sunt forțați să angajeze lucrările. Lucrările se dau prin licitație, unde se prezintă pictori fără alege, cari se concurează între ei, luând de bază, în general, un caet de sarcini și condițiuni, întocmit fiind de o persoană nepregătită, fie chiar de concurenți în ziua licitației. Caetul de sarcini și condițiuni, este mai totdeauna incomplet, iar lucrarea se adjudecă asupra aceluia, care lasă mai ieftin.

Spre a remedia aceasta stare de lucruri, și potrivit încheierilor comisiei speciale de calificare, Ministerul a luat dispoziția ca la orice fel de lucrare de pictură bisericească, fie totale sau parțiale, fie din nou sau restaurări, fie spălături sau complectări, înainte licitațiilor, să se ia avizul unui pictor bisericesc cu autorizația definitivă, care să controleze caetul de sarcini și devizul, cu specială atenție la executarea tehnică, iar pictorul însărcinat cu aceasta să comunice totdeauna Ministerului rezultatul constatrilor sale.

Deasemeni Ministerul a luat hotărârea, ca la licitație pentru pictură bisericească, să fie primiți numai pictorii sau zugravii bisericești, cari vor prezenta autorizația Ministerului în original. În felul acesta, se vor

putea constata din cefirea textului original condițiunile în cari poate lucra fiecare candidat.

Totodată Ministerul a mai hotărât, ca recepționarea tuturor lucrărilor de pictură bisericească din Țară, să se facă de către un cleric delegat al Sfintei Episcopii respective, împreună cu un pictor bisericesc cu autorizație definitivă, delegat de Comisia specială de clarificare pentru partea artistică și tehnică.

Avem onoarea a Vă ruga Prea Sfințite să binevoiți a da dispoziții în tot cuprinsul Eparhiei, făcându-se cuvenita publicitate la protopopiate și parohii, pentru a se respecta la orice lucrare de pictură bisericească, cele trei puncte enumerate mai sus.

Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite asigurarea înaltei noastre considerațiuni.

Ministru ss. *Zigre*.

Director General ss. *Indescifrabil*.

Oradea, 20 Mai 1939.

No. 1854/1939.

Catedre vacante la școlile secundare diecezane.

În conformitate cu art. 12 din Legea asupra raporturilor dintre școlile secundare confesionale române și Ministerul Educației Naționale, prin aceasta se publică, că la școlile secundare ale acestei Dieceze sunt vacante următoarele catedre:

I. La liceul de băieți din Beiuș.

1. Limba română cl. fără soț (No. 3).
2. Limba latină (No. 4).
3. Limba franceză (No. 6).
4. Filosofie și drept (No. 10).
5. Matematică și fizică (No. 12).
6. Fizico-chimice (No. 13).
7. Muzică vocală (No. 16).

II. La liceul de fete din Beiuș.

1. Limba latină (No. 4).
2. Limba franceză (No. 6).
3. Limba germană (No. 7).
4. Filosofie și drept (No. 10).
5. Desen-caligrafie (No. 9).

III. La școala normală diecezană din Oradea.

1. Limba română-latină (No. 2).
2. Limba franceză (No. 13).
3. Șt. pedagogice II. (No. 5 II.).
4. Matematici (No. 8).
5. Șt. Fizico-chimice (No. 9).
6. Lucru manual (No. 14).
7. Științe agricole No. 15).

Pentruca cineva să poată fi numit profesor sau măestru cu titlu provizoriu, pe lângă condițiunile prevăzute în legea învățământului secundar, mai trebuie să îndeplinească conform art. 10 din legea specială și următoarele condițiuni :

1. Să fie de religione gr. cat. (unită).
2. Profesorii bărbați — cu excepția măștrilor — să fie absolvenți de Teologie sau cel puțin studenți în Teologie.

3. Profesorii titulari definitivi, la liceul de băieți din Beiuș și la Școala normală diecezană din Oradea, nu pot fi decât numai preoți hirotoniți.

Cererile pentru catedrele de mai sus, însoțite de acte justificative (extras de botez, de căsătorie, certificate de examene și de serviciu) se vor înainta Episcopiei române unite din Oradea până la data de 15 Iulie crt.

Oradea, 31 Mai 1939.

PARTEA NEOFICIALĂ

Toți în pelerinaj la Drăgești

Iată care trebuie să fie cuvântul de ordine a preoților și credincioșilor români uniți din Bihor mai ales în luna Iunie. Un pelerinaj la Drăgești făcut cu credință, pe lângă indulgența plenară ce se dobândește aci, aduce în suflet pacea și încrederea că cea mai însemnată afacere a vieții: *mântuirea sufletului* e pusă în mâinile marelui iubitor de Dumnezeu Anton cel minunat și că nu poate da greș. Apoi toate cele vremelnice sunt asigurate și ele, căci nu înzădar toată creștinătatea cântă Sf. Anton :

*Plini de încredere zilnic la tine
Mic, mare, tânărul, bătrânul vine.
Tu ești al harului împărțitor,
O sfinte Antoane, dă-mi ajutor.*

El cu dărnicia sa a întrecut totdeauna așteptările evlavioșilor săi.

Pentru a trece apoi cu reculegere și mai mare timpul la Drăgești și a lua parte la slujbele sfinte ce se țin în zilele de 17 și 18 Iunie dăm aci o parte din program.

Sâmbătă 17 Iunie: *Primirea pelerinilor veniți de departe.*

La orele 18 Înseratul. Predică și cea dintâi vizită pentru dobândirea indulgenței, după care preoții vor sta la dispoziția credincioșilor pentru mărturisiri,

La orele 20 Dupăcinarul. Predică.

„ „ 24 *Mezunopterul. Predică.*

„ „ 3 *Mânecatul.*

„ „ 4 *Sf. Liturghie și cuminecări.*

„ „ 6, 7, 8 *deasemenea.*

„ „ 9 *Sf. Liturghie pontificală.* Răspunsurile le va da Corul Maestrului *Hubic.*

În acelaș timp va fi și afară o Sf. Liturghie, pentru ca acei cari nu vor încăpea în biserică să asculte Sf. Liturghie. La sfârșitul Liturghiei Arhieresti procesiune cu moaștele și icoana Sf. Anton.

Rugăm pe M. O. preoți parohi de aproape și de departe, să informeze pe credincioși despre rândueala aceasta a sfintelor slujbe și să-i îndemne cu toată căldura să vină în pelerinaj, luându-și sarcina de a

conduce ei însuși pelerinajul, căci suntem siguri că sfântul Anton va ști să răsplătească din belșug și pe păstori și pe păstoriți pentru jertfele aduse în pelerinaj. Rugăm de asemenea să pornească de acasă în procesiune din vreme, ca să ajungă înainte de Liturghia solemnă.

Deci, încrezători mai ales în rodul suprafiresc al pelerinajului românesc dela granița de vest repetăm cuvântul de ordine :

Toți în pelerinaj la Drăgești

— **Prima împărțășire**, a copiilor gr. cat. din Oradea, a avut loc Duminecă, 21 Mai crt. în Catedrala Română Unită. A servit însuși I. P. S. Să episcopul Valeriu Traian Frențiu o liturghie pontificală, împărțășind cu părintească iubire mișcătoarea taină. Într'o alocuție adresată copiilor cu acest prilej, I. P. S. Sa i-a îndemnat să-și păstreze curată nevinovăția primei cuminecări, arătându-le că prin aceasta fac bucurie lui Dumnezeu și părinților. Isus este cu ei să nu-L supere cu purtare rea. Pregătirea copiilor pentru acest mare moment a fost făcută de M. On parohi cateheți din loc cu o râvnă deosebită, iar serbarea a aranjat-o Reuniunea Mariană a femeilor. Răspunsurile la liturghie au fost date de corul Catedralei, care cu acest prilej, sub conducerea maestrului Fr. Hubic, canonic — a executat frumosul cuminecar: »Lăsați pruncii să vină la mine« de Ghica—Comănești. După masă, în sala festivă a Școlii Normale a avut loc o foarte drăguță serbare organizată de P. Ion Gârleanu cu concursul Surorilor dela Institutul Notre Dame de Sion.

Intrunire colegială.

Promoția anului 1928/29 a liceului „Samuil Vulcân“ din Beiuș, și-a fixat întâlnirea de 10 ani dela absolvire pe ziua de 15 Iunie crt. Onorații domni sunt rugați a-și anunța participarea la întrunire, domnului Avram Pascu Beiuș, str. Horia 1.

Un jubileu

In cerc intim, Ex. Sa Andrei Cassulo, Nunțiu Apostolic în România, și-a serbat, în 24 Mai a. c. jubileul de 25 de ani de episcopat.

Născut la 30 Noembrie 1869 în Alessandria, dintr'o familie cu tradiții adânc creștinești, își face studiile liceale în Colegiul Părinților Piaristi din Ovada de sub conducerea pâr. Alfons Mistrangelo, care mai târziu ojunse

Cardinal Arhiepiscop de Florența. Acestui distins pedagog îi datorește întreaga sa formațiune. După terminarea studiilor teologice, tânărul Cassulo fu hirotonit preot de către fostul său educător Mistrangelo, acum episcop de Pontremoli, care cunoscând râvna și talentul tânărului preot îl luă cu sine ca secretar. În 1899, când episcopul de Pontremoli fu promovat la scaunul din Florența, Mgr. Cassulo trecu și el în aceasta metropolă a Toscanei, unde nu mult după aceea e numit Vicar general. În aceasta calitate a rămas el până în 1914, când în preajma războiului mondial fu numit episcop de Fabriano și consacrat la 24 Mai al aceluiaș an, sărbătoarea Mariei „Auxilium Christianorum”, în Domul din Florența. În aceasta eparhie a desfășurat El o prodigioasă activitate în anii grei ai războiului. În 1921 Papa Benedict XV, care cunoștea calitățile alese ale Episcopului de Fabriano îl numi Delegat Apostolic în Egipt și Arabia. În aceasta calitate a vizitat întreg Egiptul.

Pentru activitatea sa pașnică în anii grei de criză a meritat elogiile și recunoștința autorităților engleze și egiptene.

În 1927 trece ca Delegat Apostolic în Canada, pe care în timpul cât a stat acolo o cureeră în lung și larg. Vizitele Apostolice pe

cari le-a făcut în cele peste 70 de Seminarii și institute ale acestei țări, vor rămâne hotărâtoare în viața și istoria acelor așezăminte. În 1936 e promovat Nunțiu Apostolic în România și în toamna aceluiaș an sosește la București.

În primăvara viitoare, dorind să cunoască mai deaproape țara noastră și pe fiii Bisericii unite, nu pregetă a întreprinde o lungă și grea călătorie, cercelând nu numai centrele noastre bisericesti, ci oprindu-se și în cele mai umile sate și cătune, pe unde a trecut, îndemnând, încurojând și întărind în credință pe toți.

Ex. Sa ANDREI CASSULO

Drumul acela greu de apostolie, ce a răscolii sufletele, va rămâne neuitat. Trimisul Romei cu statura lui impozantă, cu fața senină și blândă de apostol, prin cuvântul său părintesc și cuceritor ne-a adus aminte mai mult ca orice de credința și obârșia noastră romană.

*Râvna pentru suflete și nenumăratele vizite pe cari le-a făcut în calitatea sa de reprezentant al Sfântului Părinte, îl îndreptălesc pe deplin la vorbele Scripturii: **Iată***

bărbatul, care în viața sa a susținut casa și în zilele sale a întărit biserica.

Cu ocazia acestui popas luminos, când iubitul și venerabilul nostru Nunțiu își poate întoarce cu mândrie privirile către mărețele realizări din acest sfert de veac, noi îi exprimăm toată dragostea, devotamentul și recunoștința noastră și urăm Excelenței Sale ca Dumnezeu să-i păstreze râvna și să-i lungească zilele ca să-și poată vedea îndeplinite toate dorințele sale de Păstor.

Intru mulți ani Stăpâne Sfinte!

U. M. C.

U. M. C. este Uniunea misionară a clerului.

Numit de S. Scaun Apostolic al Romei președinte al acestei Uniuni pentru Români uniți, Exc. Sa P. S. Ioan Bălan al Lugojului a convocat Joi, 25 Maiu 1939, întâia ședință a consiliului ei național. La această ședință, în afară de președinte, au fost de față părinții canonici Nicolae Brînzeu și Victor Deciu din Lugoj, prof. Cosma Avram din Cluj, Gavril Stan, I. M. Gârleanu și scriitorul acestor rânduri din Oradea. Păr. canonic L. V. da din Baia Mare și prof. Gavril Pop din Blaj au trimis scrisori pentru a-și motiva absența.

În această ședință s'a constituit consiliul național, având reședința pe cei dintâi trei ani la Oradea, unde e director național, subsemnatul; secretar general, păr. I. M. Gârleanu; și casier, păr. G. Stan. În afară de Consiliul național, unul într-o țară, este un consiliu internațional la Roma și unul eparhial în fiecare eparhie. Cam târziu, dar în cele din urmă pornim la drum și noi.

De altfel nu e prea veche nici U. M. C. însăși. Ea există abia de 21 de ani.

Pentru a ne da seamă de chemarea ei providențială, să facem o scurtă privire asupra trecutului ei.

Intemeietorul U. M. C. e păr. Pavel Manna, Misionar Apostolic din Milano. Prea Cuvioșia Sa a tipărit în 1908 o lucrare: »Operarii autem pauci«, stăruiind să se înființeze în fiecare eparhie organizații vii, puternice, active, pentru sprijinirea misiunilor. Lucrarea nu trezește aproape nici un ecou.

Izbucnind după șase ani, în 1914, războiul mondial, ideea păr. Manna, ca prin minune, devine de actualitate. În timpul acestui războiu, anume, se vede limpede că cine seamănă vânt, seceră furtună. La naționalismul sălbatic al Europeanilor, băștinașii din feluritele colonii răspund cu mișcări naționale încă și mai puternice. »Străinii« sunt rău văzuți pretutindeni. Creștinismul nu se poate înrădăcina decât prin băștinași. De aici nevoia tot mai vădită de a ajuta misiunile creștine să crească preoți adevărați pentru fiecare neam în deosebi dintre localnici. Căci, în afară de creștinismul catolic, nu există cultură și civilizație, vrednice de acest nume.

Ideea păr. Manna și-o însușește mai întâiu arhiepiscopul de Parma, Conforti, pe urmă nemuritorul Papă Benedict XV.

Aprobând acesta cele dintâi Statute, la sfârșitul anului 1916, în 1917 găsim 1.254 preoți italieni membri ai ei; în anul 1918, numărul lor crește la 1824.

Sub Pius XI, în Iunie 1922, se ține întâiul congres internațional al ei; iar în 1925, al doilea. Acesta e o apoteoză. Expoziție, mai apoi muzeu misionar, săptămână religioasă misionară, pelerinaje, publicații și alte

lucrări ale ei interesează 15 cardinali, 54 de episcopi, delegații oficiali a 22 de ordine religioase, reprezentanții a 16 universități și academii teologice, 280 de delegați eparhiali, în afară de sute și mii de alți preoți din toate părțile lumii.

La 31 Decembrie 1937, U. M. C. are 167.482 de membri.

Progrese nu numai uimitoare, ci de drept uluitoare!

Și totuși cât sunt ele de firești!

Iată ce zice Benedict XV către preoții italieni întruniți la întâiul congres național în Roma (6. 10. 1920): »Dar ce ideal mai măreț« — sunt cuvintele suveranului pontif — »poate să fie decât acela ce conduce pe misionar și trebuie să însuflețească și pe membrii noii Uniuni? E vorba de a duce lumina adevărului celor ce se află încă în întunerecul rătăcirilor; e vorba de răspândirea împărăției lui Dumnezeu; e vorba de a rosti a doua cerere din *Tatăl nostru* nu numai cu buzele, ci cu tăria brațului și cu bunătatea inimii. *Vie împărăția ta*, zice tânărul levit care-și lasă familia, pleacă din țară, se duce în ținuturi depărtate, ca să poarte fraților necunoscuți lumina credinței; și *vie împărăția ta* zice de asemenea și preotul Uniunii Misionare care dă, tânărului levit mijloace pentru împlinirea minunatului său plan.«

Și putea-vom uita vreodată strigătul după ajutor al neuitatului nostru Pius XI? »Sunt mase mari de popoare« — zice el în omilia de Rusalii 1922 — »mari cât Continentul Negru, mari cât nesfârșitele ținuturi ale Indiei și ale Chinei; sunt mulțimi ce așteaptă încă cuvântul mântuirii«. De aceea el își arată limpede dorința arhiepiscopă și în enciclica »*Rerum Ecclesiae*« (1926), El vrea ca, în fiecare parohie să se înjghebeze un nucleu de râvnă și de acțiune misionară. Acest nucleu să poarte pretutindena puterea lui de atracție. Cât bine, câtă slavă dumnezească, ce mare număr de suflete se vor mântui, dacă dorința Păsto-

— **Serbare străjerească.** Stolul Școlii Normale Române Unite, a dat Luni în 29 Mai 1939, o foarte reușită serbare, la care a participat un public numeros, în frunte cu I. P. S. Sa Episcopul Valeriu Traian Frențiu,

S'a jucat piesa »Strămoșii« de Victor Eftimiu; străjerii centuriei a VIII a Școlii Normale Unite, împreună cu domnișoarele Eleonora Nistor și Livia Mureșan au dovedit reale aptitudini artistice.

Punctele de cor și orchestră au fost foarte bine executate de corul și fanfara școlii sub conducerea d-lui Virgil Costea. Frumoasa serbare ia sfârșit, fanfara școlii intonând Imnul Regal.

rului suprem al Bisericii va fi ascultată pretutindena!

Ce putem da, în schimb, Domnului, pentru harurile primite? Ajutoare morale și materiale pentru Misiuni! Pentru credința ce am primit dela Dumnezeu, să ne dăm silința a înlesni altora credința. Pentru mângâierile hărăzite nouă de Cel de sus, să înlesnim și altora asemenea mângâieri. Pentru comorile de haruri cu cari ne-a încărcat Atotputernicul, să conlucrăm din toate puterile să ducem aceste comori cât mai departe cu puțință, la un număr cât mai mare de

făpturi ale bunului Dumnezeu.

Iată rostul operei pontificale pentru propagarea credinței și a Uniunii Misionare a Clerului, sufletul acelei Opere! Iată cum se poate face clerul și poporul nostru, sprijinindu-le din puterile sale, »pilda tuturor virtuților creștine«, după cuvântul Papii Piu X.

Credem că nu va lipsi nimeni dela acest apel glorios: nici credincios, cu atât mai puțin preot.

P. Ioan Georgescu
director național al U. M. C.

Școala Normală Unită la Haieu

M. S. Regele Carol II, voiește să fie voevodul culturii românești, ca atâția din marii Săi înaintași, dacă vremurile nu-L vor sili să fie și luptătorul pentru apărarea hotarelor. Din înaltul Său îndemn, s'a pus anul acesta în aplicare legea Serviciului Social. În cele mai multe comune se vor întemeia cămine culturale, cari să coordoneze activitatea tuturor instituțiilor culturale din sat: biserică, școală, primărie, cooperativă, etc., ca astfel, toate satele să trăiască în noul ritm al renașterii naționale.

Excelența Sa, Episcopul *Valeriu Traian Frențiu*, stând pe linia de acțiune a marilor vlădici înaintași și înțelegând cerințele vremurilor noi, s'a integrat în această măreață operă culturală. I. P. Sa a luat sub patronajul cultural al școlii normale române-unite din Oradea, comuna românească Haieu.

Rev.-mul *Corneliu Sabo*, directorul școlii normale române-unite, a arătat profesorilor însemnătatea acțiunii ce se întreprinde și a fixat ca plan general de lucru, în prima perioadă cunoașterea satului prin cercetări monografice și în a doua perioadă, îmbunătățirea vieții satului din toate punctele de vedere. În ritmul nou al școlii și după noua programă analitică zice d-sa, școala normală trebuie să aibă două instituții anexe: școala primară de aplicație, unde elevii normaliști vor obișnui metoda de instruire și educare a copiilor și un sat pe care școala îl patronează și în care elevii, viitori învățători, se vor iniția în activitatea lor extrașcolară, în conducerea culturală a satului. Pentru aceasta, d-sa a împărțit profesorii școlii în echipe de lucru și a încredințat cu conducerea lucrărilor, pe d-l profesor de sociologie *Ioan Nușfeleanu*.

D-l Nușfeleanu a luat contact cu conducătorii comunei Haieu, apoi a întocmit un amănunțit plan de cercetare monografică, după metoda școlii sociologice dela București, a d-lui profesor *Dimitrie Gusti*.

În dimineața zilei de 1 Mai, echipa monografică, formată din elevii clasei a VIII-a a școlii normale, a pornit la lucru. Zilnic această echipă a fost îndrumată de către doi profesori ai școlii și în permanență de către d-l Nușfeleanu. Cercetările s'au făcut cu toată

seriozitatea științifică. Cei cari i-au văzut pe acești tineri la lucru, entuziaști, dornici de a cunoaște satul și de a-l face mai bun decât este, aceia și-au putut da seama câtă nădejde punem în ei, ca învățătorii României de mâine.

S'a cercetat cadrul geografic și biologic al satului, condițiile lui istorice și psihice, apoi activitățile economice, culturale, juridice și politice, precum și câteva unități sociale: biserica, școala, primăria, familia etc. Rezultatul tuturor cercetărilor s'a trecut în fișe, tablouri statistice, schițe și fotografii. Aceste cercetări vor fi continuate în anii viitori, ca după îndelungi și amănunțite studii, să fie publicate într'o complectă monografie a acestui sat. Paralel cu această acțiune de informare asupra vieții satului, se va duce alfa de transformare și îmbunătățire. Starea culturală a satului e destul de bună, datorită vrednicilor conducători cari i-a avut și îi are, dar sunt multe lucruri de îndreptat în domeniul economic și sanitar. Credem că tinerii normaliști, cu elanul lor, vor ști să câștige încrederea locuitorilor, să-i miște din nepăsare și cu ajutorul conducătorilor locali și al vrednicilor lui patroni, vor da vieață nouă acestui sat românesc.

În timpul cercetărilor, echipierii au avut bucuria de a fi fost vizitați de către Excelența Sa Episcopul *Valeriu Traian Frențiu*, însoțit de Rev.-mul *Corneliu Sabo*, directorul școlii, Rev.-mul *Vasile Barbul*, M. On. *Dr. Gavril Stan*, profesor la Academia Teologică. Excelența Sa s'a interesat de activitatea fiecărui grup de cercetători și le-a dat prețioase sfaturi și îndemnuri. Au fost înălțătoare momentele în cari venerabilul episcop se apleca cu dragoste și bucurie asupra însemnărilor elevilor. De atunci au muncit cu și mai mult entuziasm, văzând că însuși vladică se interesează de cercetările lor.

Excelența Sa a binevoit apoi, să încheie lucrările echipei, printr'o măreață serbare în ziua de Duminică, 7 Mai a. c. Școala Normală Română Unită a mers la Haieu, cu întreg corpul profesoral, cu corul, condus de prof. M. On. *Ambroziu Ilușiu* și fanfara, condusă de d-l locot. *V. Macovei*. La orele 10 tot satul în haine de

sărbătoare, era adunat în jurul bisericii, în frunte cu păstorul său, părintele *Gheorghe Marta*. Un grup de călăreți l-a întâmpinat pe Excelența Sa la intrarea în sat, apoi copiii de școală, conduși de d-na învățătoare *Dornea*, i-au oferit flori, iar părintele *Gh. Marta*, în mâini cu Sf. Evanghelie și Sf. Cruce, i-a ținut Excelenței Sale o inimoasă cuvântare de bun venit. Excelența Sa a dat binecuvântarea arhierescă celor de față și a arătat că vine să încheie activitatea școlii printr'o liturghie pontificală, aducând mulțumiri lui Dumnezeu, pentru ajutorul ce ne-a dat în această folositoare acțiune și preamărind opera culturală ce se întreprinde sub înțeleapta domnie a M. S. Regelui Carol al II-lea.

În suita Excelenței Sale erau: Ilustritatea Sa *Dr. Gheorghe Miculaș*, vicar general episcopesc, Rev. mul *Vasile Barbul*, M. On. *Dr. Gavril Stan*, *Dr. Coriolan Tămâian*, precum și domnii: *Gh. Vornicu*, directorul Serviciului Social—Bihor, *C. Safta*, inspectorul Serviciului Social și *T. Roșu*, secretarul Serviciului Social.

S'a celebrat apoi Sf. Liturghie pontificală de către Excelența Sa, asistat de un sobor de preoți. Răspunsurile au fost date de către corul școlii normale. Mulți credincioși s'au cuminecat. După Liturghie, s'a luat masa comună la casa parohială, apoi întreaga asistență s'a fotografiat. La orele 3 după masă s'a dat o serbare populară în curtea școlii primare, cu următorul program:

Imnul Regal, . . . fanfara.

Conferință . . . Profesorul I. Nușteleanu, a făcut

sinteza exercitărilor monografice și a mulțumit conducătorilor comunei pentru ajutorul ce i-au dat.

Cor, din opera »Ernani« de Verdi.

Țiganul și gogoșii, recitare, de elevul D. Dragomir. La fântână la izvor, cor pe 3 voci.

Potpuriu național, fanfara.

Plugarii, poezie de Oct. Goga, recitată de Pop Gh. Românul, cor pe 4 voci.

Arii naționale, fanfara.

Cozonacul, mămăliga și plugarul, recitare, de Lazar Iuliu.

Doine la clarinet, cântate de Sas Victor.

În încheiere, d-l profesor *Gh. Vornicu*, directorul Serviciului Social—Bihor, și-a arătat admirația pentru Excelența Sa ca îndrumător cultural, mulțumirea pentru activitatea frumoasă ce-a desfășurat-o școala normală unită și a dat frumoase îndemnuri sătenilor.

Elevii școlii primare au jucat frumoase dansuri naționale.

Serbarea a luat sfârșit într'o atmosferă de veselie și frumoasă înălțare sufletească. Asistența a ovationat timp îndelungat pe I. P. S. Sa Episcopul Valeriu Traian Frențiu, care a binevoit să aprobe ca parohia locală să cedeze terenul pe care se va ridica noul local de școală. Locuitorii comunei au înțeles că au în Excelența Sa și în conducătorii școlii normale unite, înalți protectori, cari îi vor ajuta în nizuința lor de propășire culturală și prin conducătorii lor și-au exprimat dorința ca și în viitor să fie cercetați și îndrumați de către Excelența Sa și de către Școala Normală Română Unită.

Participant.

Episcopul Samuil Vulcan

Contribuții la o comemorare

V. Bolca

În curând se simți că venise aici o forță nouă, de care trebuie să se țină seamă. Episcopul îi oferi deplină sa încredere, numindu-l (1795) vicar general episcopesc »și a fost soțul de apostolică activitate al lui Dărăbant până la moartea acestuia«. ¹⁾ În acest post avea să cunoască multe lucruri care-i vor aduce un folos real în viitoarea-i activitate de conducător. În anul 1794, episcopul făcu vizitații canonice pe aproape întreg teritoriul eparhiei și constatările sale sunt prețioase. Principalele rele de care sufereau parohiile sale erau: lipsa de școli naționale, de cărți liturgice și lăcașuri dumnezeiești bine înzestrate. Avea însă un prețios rezervor, care avea să suplinească pe încetul aceste lipsuri: *sufletul nației*, setos de credință și *de limbă națională*, încât chiar în comunele cu populație mixtă, în care Românii se prezentau în număr infim

față de credincioșii de altă naționalitate, ei cerură episcopului cărți liturgice românești și ca slujbele din biserică să se facă alternativ, în graiul lor și în limba credincioșilor de alt neam. ¹⁾ Acesta era un suport pe care se putea clădi.

Trebuiau însă preoți și îndeosebi învățători binepregătiți și cu tragere de inimă față de misiunea lor. Asupra acestora din urmă, din părțile muntoase ale Beiușului, din satele cu populație neunită veneau știri triste. În 10 Mai 1795, primarii din 22 sate din districtul Beiușului se prezintă în fața pretorelui Ioan Madácsy și consilierului județean Ioan Bartsai și-și arată nemulțumirea față de progresul arătat de către învățătorii școlilor districtuale. Ei declară sub jurământ că învățătorii n'au ajuns până acum ca să învețe pe copii

¹⁾ *Dr. Iacob Radu*: op. cit. pag. 93.

¹⁾ *Arhiva diecezană*, 1794. Fasc. II N. 98, din 17 Aprilie; Fasc. II — 1794, No. 142 și Fasc. II 146.

nici măcar »Tatăl Nostru«, »Cele 10 Porunci« și »Crezul«. Cu toate că școlile funcționează de mai mulți ani, nu se găsește încă nici un învățător care să fi învățat pe elevi să scrie și să citească. Ei înșiși sunt analfabeți și nu fac altceva decât vagabondează și trăiesc pe gratis de pe spinarea poporului și de aceea bieții oameni cred că trimiterea învățătorilor pe sate constituie pe seama lor o pedeapsă venită din partea Cons. Lt. Regal. Acestea și alte rușinoase abuzuri le confirmă și declarațiile notarilor districtuali.¹⁾ Nici școlile naționale românești din satele unite nu steteau cu mult mai bine în aceste vremuri, când rezervei țărănești în această direcție se mai atașa dușmănia fățișă a domnilor de pământ, cari promiteau iobagilor bătaie în loc de școală, fiindcă prin lumina învățaturii se vor face revoluționari ca țărănimea din Franța.²⁾

Veneau apoi grijile din afară. Războaiele napoleoniene nu se mai sfârșiau și ele puneau la grea încercare punga episcopului și a clerului, iar, drept consecință a lor, atmosfera de reacțiune se întinse peste întreg imperiul. Câțiva liberali mai îndrăzneți plătiră cu capul năzuințele lor temerare. În aceste vremuri nu mai putea fi vorbă de lupte naționale duse pe un plan mare. Ba chiar se pare că acțiunea cu petiția din 1791 și eșecul misiunii, în aceeași cauză, din anul următor a episcopilor Ioan Bob și Gherasim Adamovici îl aduseră pe Dărăbant la realitate. Incepu să-și dea seamă că mila împărătească, ori cât de generoasă ar fi, e încâtușată de rațiuni de stat și nu poate depăși mentalitatea vremii, iar pentru cucerirea drepturilor firești ale poporului Român din monarhie trebuiau să se depună eforturi uriașe, care să trezească la o nouă viață întreaga colectivitate. De aceea credem că el nu dete curs cererii ofițerilor și soldaților români, din 8 Noemvrie 1797, din Tirol, care-i cereau „ca pentru răsuflarea neamului nostru să se miște ceva la Înălțata Curte«. Momentul îl găseau foarte potrivit, ținându-se seamă de »purtarea Românilor în harțuri și credința către împăratul«, care o dovedeau cu »atestaturi dela generali culease« cum și în faptul că „toată Europa ti plecată spre răsuflare“.³⁾ Se vede că episcopul trecuse peste prea multe ca să mai creadă în cumpăna împărătească, ce s'ar pleca pentru astfel de argumente de ordin sentimental.

Incepuse o modificare de tactică; ridicarea prin mijloace mai eficace a poporului nostru.

În anul 1792, Seminarul Român Unit din Oradea își deschise porțile, deocamdată pentru 24 tineri dornici de carte. Episcopul, nu peste mult institui pentru elevii de aici 26 burse, iar la curtea sa găsiră adăpost în toată vremea 8—16 tineri români, ținuiți la

școală din daniile sale generoase și dintre cari avea să recruteze pe preoții și învățătorii satelor noastre.¹⁾ Această activitate fu continuată prin ridicarea de biserici în comune mai lipsite, înzestrarea lor cu cărți bisericești și odăjdii și grija continuă de instrucția poporului de jos, împinsă până în cele mai umile cătune. Episcopul, om al secolului său, *credea într'o reînviere a nației sale prin cultură*.

Cât va fi contribuit la crearea acestei atmosfere vicarul Samuil Vulcan nu putem preciza în mod amănunțit. Om al clerului, cu o atitudine sever disciplinată din activitatea frământată a timpului, nu prea putem desprinde gesturi de natură a contura din ele personalitatea fiecăruia. Episcopul, însuși, era prea format în focul sacru al muncii pentru ridicarea neamului, pentru ca să putem atribui anumite atitudini vicarului său. Totuși din această activitate putem selecționa anumite norme, ce vor deveni pârgii determinante pentru orientările sale viitoare.

Samuil Vulcan, datorită obârșiei și experienței de viață prin care a trecut, va crede cu tărie într'un viitor mai luminos al neamului său și pentru înfăptuirea lui înțelege să lupte. În aceste eforturi pentru vremuri mai bune el nu mai bătătorește vechile drumuri. Politica tradițională românească de credință față de împăratul din Viena, din partea căruia se credea că poate să ne vină tot binele, o depășește. *Primatului politic, fără un suport adânc în masele largi ale poporului, el ti opune pe cel al culturii, merit să pregătească pe cel dintâi. Visa o ridicare a națiunii sale prin carte și prin aceasta făurirea unui crez suprem de luptă pentru libertate*. Era un program de realizări cu o adâncă notă de ordin etic, ce putea să înflăcăreze sufletul unui bărbat care urmărea o soartă mai bună și mai dreaptă pentru acei din mijlocul cărora s'a ridicat. Rămâne să-i cunoaștem frământările pe drumul realizării acestui deziderat prețios al vieții sale.

¹⁾ Ioan Georgescu: Ist. Seminarului din Orade. Buc. 1923 și Thezárovich Gábor: Prédikáztólók. N. Váradon, 1840. pag. 20—21.

A apărut

Poarta Cerului

adică adevărata devoțiune către Prea Curata Fecioară Maria, explicată credincioșilor în 33 de cuvântări
de A. Carmagnola
trad. de P. George Fireza S. I.

pag. 334; prețul 80 Lei

Se află și la Soc. S. Ioan Gură de Aur. Oradea

¹⁾ Arhiva diecezană, 1795 — Fasc. II N. 24.

²⁾ V. Bolca: op. cit. pag. 54.

³⁾ Originalul în Arhiva diecezană 1797. Cererea în „numele tuturor Românilor tisturi și de rând Militari, e iscăliță de Ioan Nemeș capelan militar și Méhesi.

CRONICI

— In atențiunea M. On. parohi. **Casieria diecezană aduce la cunoștința M. On. parohi că stipendiul liturgic pentru liturghia fundațională a familiei I. P. S. Sale Episcopului Frențiu s'a achitat împreună cu salariul pe luna Aprilie 1939 în suma de 100 Lei.**

— **Nouii academicieni.** Academia română a ales în sesiunea din primăvara a. c. între alții pe dd. *Nicolae Drăgan* și *Liviu Rebreanu*, foști membri coreșpondenți, membri activi ai secțiunii sale literare. Cel dintâiu e binecunoscut ca organizator al universității din Cluj, precum și ca autor al unor valoroase cercetări filologice; al doilea, ca prozator literar. Amândoi sunt fiii ai Bisericii noastre. Ultimul academician unit a fost, precum se știe, regretatul Ioan Bianu. Felicităm nu atât pe noii membri, cât mai cu seamă Academia română pentru achizițiile făcute în persoanele lor.

— **Progrese mângâietoare.** Consiliile superioare generale ale Operelor pontificale a Propagării credinței și a S. Apostol Petru și-au ținut adunarea anuală din 25 până în 29 Aprilie 1939 în palatul Congregației de Propaganda fide din Roma. Din raportul prezentat de secretarul general Msgr. Carminati rezultă că operele se desvoltă tot mai mult. Incasările sunt cu trei milioane de lire mai mari decât cele din anul precedent (1937), deși încă nu acopăr nici pe departe nevoile misiunilor din lumea întreagă. De însemnat apoi că la Pompei, la Loreto și Oropa, cele trei mari sanctuare ale Italiei, apoi la Lourdes, cel mai mare centru marian din lume, se adaogă la rugăciunile obișnuite și câte o scurtă rugăciune pentru misiuni. Eminența Sa cardinalul *Salotti*, prefectul Congregației Riturilor, scrie Msgr.ului Carminati, secretarul general al Operei pontificale pentru propagarea credinței: »Ca prefect al S. Congregației a Riturilor, am socotit că figura *Paulinei Jaricot* merită, pentru că a avut inspirația de a întemeia opera providențială a Propagării Credinței, hrana și forța cea vie a misiunilor catolice, să fie evocată în augusta prezență a Suveranului Pontif pe timpul ședințelor consistoriale solemne. Papa n'a făcut obiecție împotriva propunerii mele și i-a dat binevoitoarea sa încuviințare . . . Va fi pentru directorii naționali un îndemn puternic să muncească încă și mai cu râvnă și să sporească rezultatele acestei opere născute în inima unei fecioare predestinate; va mai fi în sfârșit un motiv de mângâiere pentru bravii noștri misionari ...«

— **Centenarul restaurației Dominicanilor francezi.** La 9. IV. 1839, un preot francez de 37 de ani, cu alți doi confrăți, a îmbrăcat, la Roma, haina

albă a fiilor S. Dominic. Era Henri Lacordaire. Convertit la credința părinților săi, el se făcuse celebru prin colaborarea sa la ziarul *l'Avenir*. Când S. Scaun opri răspândirea unor doctrine sociale primejdioase, el se supuse cu smerenie. Tovarășul său, Lamennais, însă nu. De aceea el săvârși opere providențiale, restaurând ordinul acesta așa de glorios: animând învățământul liber, presa; inaugurând epocalele conferențe religioase de Păresimi în catedrala Notre-Dame din Paris etc. — pe când Lamennais se răsvrăti, apostată, sfârși nenorocit. Acest mare eveniment religios și cultural l-au sărbătorit catolicii francezi cu fastul cuvenit timp de aproape o săptămână, 21—27 Aprilie a. c. Pe lângă familia dominicană reprezentată prin P. Gillet O. P. generalul ordinului, P. Motte O. P. provincialul Franței, etc. la aceste serbări participară EE. LL. cardinalii Verdier, Baudrillart și Tapouni, François Mauriac dela Academia franceză, Robert Garric, directorul Institutului francez din Londra, A. Michelin directorul ziarului *La Croix* etc. Alături de Franciscani, Dominicanii se osteniră pe vremuri pentru păstrarea elementului catolic în principatele noastre române cu deosebire în Moldova. Deaceea faptele lor nu ne pot fi indiferente.

— **Centenarul morții unui librar catolic.** E vorba de marea casă de editură Herder din Freiburg in Breisgau (Germania). Fondatorul ei este Vartolomei Herder (*1774, †1839), originar din Rottweil pe Neckar. După studii serioase la călugării Benedictini în locul nașterii, el urmează universitatea Dillingen. Deschide apoi o modestă librărie școlară în locul său de baștină. Invitat de episcopul, mai târziu primatul Germaniei Karl Theodor von Dalberg, el deschide o librărie la Meersburg. Cu acest prilej, el prezintă înaltului chiriarh un memoriu: Cum înrăurește comerțul de librărie cultura preoțimii și a învățătorimii? Fondează apoi revista lunară spirituală, în jurul căreia grupează condeiele cele mai de seamă ale timpului. În 1808, se stabilește la Freiburg, reședința noului arhiepiscop de Baden și Hohenzollern. Pe lângă librărie, el conduce și o tipografie. În timpul războaielor napoleoniene el scoate o foarte răspândită Gazetă de campanie (*Feldzeitung*). El însoțește trupele contra lui Napoleon și intră cu ele în Paris, unde se interesează de progresul artei grafice. Reîntors la Freiburg, întemeiază un Institut de lito-calco-grafie și terracottă, tipărind vederi pitorești, costume, portrete, dar mai ales hărți de preț. Deschide sucursale la Konstanz, Sigmaringen, și Karlsruhe. Fiul său Veniamin și nepotul său Hermann aduc casa la înfloritoarea ei stare de acum.

— **Sângele martirilor.** Vicariatul apostolic Sinesien ține un loc de frunte în istoria misiunilor catolice din China. Pe teritoriul său fură martirizați, pe timpul revoluției Boxerilor, mai bine de 3.000 de creștini. De atunci numărul convertiților la credință a

crescut atât de mult, încât în trei rânduri a trebuit să fie împărțit. Din împărțirea din urmă a rezultat noua prefectură apostolică de Kingsien, încredințată Iezuiților austrieci, care numără 30.000 de catolici cu 25 de preoți, ajutați de 100 de catechiști. Cu toate împărțirile, vechiul vicariat numără 50.000 de catolici. Vorba lui Tertullian, »sângele martirilor e sămânța creștinilor«, se verifică încă odată.

— **In amintirea Card. Van Rossum.** În 22 Mai a. c. Em. Sa Card. Petru Fumasoni Biondi, Prefectul S. Congregații de *Propaganda Fide* a inaugurat solemn în Colegiul Părinților Redemptoriști din Vittem lângă Maestrickt (Olanda) monumentul ridicat în amintirea răposatului Cardinal Vilhelm Van Rossum, înaintașul său în fruntea acelei Congregații, de numele căruia se leagă atât de mult înflorirea de azi a Misiunilor și a operelor misionare. Colaborator credincios și luminat al Papilor Benedict XV și Pius XI, cari au dat acțiunii și cooperării misionare un avânt până acum necunoscut, a pus la dispoziția acestora toată activitatea și râvna caldă a sufletului său de preot. Frumosul monument este opera sculptorului prof. Enrico Quattrini.

— **D. Chamberlain pentru pace.** Într'un discurs rostit în fața membrilor »Bisericii Scoțeze«, d. Chamberlain a făcut aluzie la situația internațională și la strădaniile engleze pentru a salva pacea și cu ea civilizația. »Noi ne dăm seamă — spune — că situația actuală tulburată nu poate fi îndreptată cu arme și cu înarmări. Trebuie să se lucreze mai adânc și nu mă îndoesc, că se va răspunde apelului ce se face în toate părțile pentru rugăciune«. Cuvântarea a avut un larg ecou nu numai în cercurile religioase ci și în cele politice. Dacă toți cei cu răspundere s'ar gândi la fel!

— **Centenarul S. Grigorie de Tours.** Basse-Auvergne a prăsnuit al XIV-lea centenar al S. Grigorie de Tours, născut la Clermont—Ferrand în 439 și care pe dreptul e numit »părintele istoriei Franței. Serbările au fost onorate și cu prezența Nunțului Apostolic, Ex. Sa Valerio Valeri, care cu acest prilej a încoronat statuia Fecioarei Negre din Marsat cu două diademe de aur. Figura excepțională a S. Grigorie a fost evocată de urmașul său în scaunul S. Martin, Arhiepiscopul Gaillard din Tours. În strălucita sa cuvântare, Mgr. Gaillard, stăruie îndeosebi asupra activității lui Grigorie în cei 20 de ani de episcopat. El a fost — spune autorul — un eminent păstor și apărător al orașului, adevărat *pontifex*. A organizat vieța bisericească și cultul. Blând și pașnic, apăra totuși bunurile credincioșilor săi împotriva asupratorilor și a stăpânilor nedrepți. S. Grigorie însă rămâne mai presus de toate inițiatorul istoriei naționale. Fără de el, fără exactitatea sa minuțioasă, nu s'ar cunoaște aproape nimic despre originile Franței. Pentru aceea e și numit »părintele istoriei Franței«.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

COMISIUNEA PENTRU CONSTATAREA CONDIȚIUNILOR DE NATURALIZARE ȘI RECUNOAȘTERE

Dos. No. 215 (Rec.) 1939.

D-na **Livia Valeria Poenaru-Bordea** născută **Ille**, domiciliată în Oradea, str. Ciprian Porumbescu No. 3, a făcut cerere acestui Minister pentru a i se acorda recunoașterea **naționalității române**.

Prin cerere petiționara arată că este, de profesiune profesoară, născută în Budapesta-Ungaria la data de 8 Mai 1899, de religie greco-orientală.

Conform art. 19 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publică aceasta spre știința acelor care ar voi să facă întâmpinare, potrivit dispozițiilor art. 20 din zisa lege.

Aviz.

La liceul de fete a călugărițelor „Sf. Ursula“ din Oradea, cu drept de publicitate pentru 8 (opt.) clase și cu limba de predare română, se va ține examenul de admitere în cl. I în 22 și 23 Iunie a. c. Actele obișnuite se primesc până la 21 Iunie.

Direcțiunea.

BIBLIOGRAFIE

George A. Petre, Umbre și lespezi, Versuri. Oradea, 1938. Casa Națională în 160, 64 pag. 50 lei

Ce prilej de desfătare e citirea unui volum de poezii! E ca o plimbare într'un parc, unde frumusețea florilor îți fură privirile, unde mirosurile lor îți îmbată mirosul. — Așa e și noul volum al d-lui G. A. P. Reproducem aici, pentru desfătarea cititorilor noștri:

INTR'O SEARĂ DE IARNĂ.

De când aștept, cu sufletul pus masă
Cu capul de veghe greu:
Intr'o seară cu zăpadă lucioasă
Să-mi bată'n geam Dumnezeu.

Aș deschide ușa, cum făceam odinioară,
Când tata venia din sat,
Să intre scuturând cismele-afară
De omăt înghețat.

Să zică: îngheață suflarea'n jivine
Și luceafărul de pe cer —
Și gândul să-i fie cald pentru mine,
Frecându-și mâinile de ger.

În noaptea aceea cu tăceri degerate
Pe'nzăpezite câmpii,
Aș aprinde la cruce de drumuri înghețate
Focuri ciobănești de bucurii

(19)

P. Matei Crawley-Boevey din Congregația S. Inimi a lui Isus și a Mariei (Picpus), *Spre Regele Iubirii*. Vie împărăția ta! Săbăoani (Roman), 1939. In — 12^a, 248 pag., 20 lei.

Deși cultul S. Inimi e foarte vechiu, datând dela începuturile creștinismului, totuși în forma lui actuală e nou, provenind dela revelațiile particulare ce a avut S. Margareta Maria Alacoque din Ordinul Vizitațiunii, întemeiat de S. Francisc de Sales, el însuși autorul celebrului tratat despre iubirea lui Dumnezeu (Teotim), adică din a doua jumătate a veacului al XVII-lea. Sunt cu deosebire fascinante cele 12 făgăduințe făcute de Inima lui Isus cinstitorilor Ei: haruri trebuincioase stării lor; pacea familiilor; mângâiere în necazuri; scăpare la nevoi; binecuvântare asupra tuturor întreprinderilor; milă pentru păcătoși; reaprinderea râvnei celor lăncezi; desăvârșirea celor râvnici; binecuvântarea casei unde icoana S. Inimi e cinstită; harul de a mișca inimile celor păcătoși; înscrierea în S. Inimă a numelui celor ce-i răspândesc cultul; scăpare sigură în clipa morții. Nu e mirare că acest cult atrage tot mai mult nu numai evlavii particularilor, ci și a comunităților, parohii, eparhii, provincii bisericești, țări, continente. Leon XIII a închinat S. Inimi la sfârșitul veacului trecut întreaga omenire. Abia există punct mai de seamă pe glob, unde acest cult să nu fie înbrățișat și urmat cu toată înflăcărea. Era timpul să se facă ceva și la noi. Cartea păr. Crawley-Boevey e una din cele mai minunate din câte s'au scris vreodată, iar traducătorul ei păr. I. M. Gârleanu, unul din cei mai chemați a o tălmăci în românește. Prea Cuv. Sa a scris doar :

Numai Regele Măririi
Rolul veșnicei iubiri
N'are 'n sfânta lui coroană
Trandafiri.

Cununat cu spini pe-o cruce
In dispreț și umiliri
Stă Isus și-așteaptă 'n chinuri
Trandafiri.

Septimiu Popa, *Caravanele Ardealului*, Cluj, 1938 Tipogr. „Diecezană“. In - 8°, 152 pagini, 30 lei.

Păr. S. P., distins elev al școlilor din Blaj, a ținut să comemoreze bicentenarul fondării acestui orașel, tipărind cași prietenul său, regretatul Al. Lupeanu—Melin, o serie de evocări din trecutul lui extraordinar de bogat. Caravanele, care dau titlul acestui simpativ volum, sunt cetele de școlari ce se porniau anual, pe vremuri, îndată după Schimbarea la față, din tot cuprinsul Ardealului și al Banatului să poată sosi la 1 Septembrie în piscul Târnavelor. Cei dinții cari plecau erau Maramureșenii și Sătmărenii. La ei se adăogiau Sălăjenii și Someșenii, La Cluj, caravana era de 50—60 de capete. La Apahida se întâlneau cu cele dela Gherla, Bistrița și Năsăud; la Iernut, cu cele de pe Câmpie. De aici, apoi prin Diclosănmărtin o luau cu toții spre Blaj. Pretutindeni, animație, freamăt, voioșie. De atunci sunt număratele cântece „diecești“, cunoscută în tot Ardealul. Aceste tablouri din viața culturală și socială de altă dată sunt foarte captivante. Pentru aceste cași pentru atâtea amintiri interesante despre venerabilii arhieri și preoți-profesori ai Blajului autorul merită toată lauda, toată recunoștința noastră. Câteva bucăți doar („Doi ochi albaștri“, „Plopii fără soț“, „Mores quod attinet“, „Adămuț cel micuț“) ar fi fost mai bine să lipsească. Erotismul lor strică atmosfera de puritate, de seninătate, de înălțare morală a cărții. Și e păcat. Sperăm că la o nouă ediție ele vor fi suprimate sau înlocuite cu altele.

— Iuliu Moisil, *Figuri grănițerești năsăudene*. Scrise în Năsăud, capitala grănițerismului năsăudean. In - 8°, 272 pag. preț 100 lei.

Autorul, președinte al secției năsăudene a AGRU-lui, sâr-

bătorit nu de mult cu prilejul împlinirii a 80 de ani de viață harnică în slujba învățământului, a cooperației, a artei, a scrisului, a bisericii românești, publică 14 biografii de cel mai mare interes pentru istoria contemporană a Ardealului. Amintim din cele multe, numele vicarilor năsăudeni: I. Marian, Macedon Pop, Gr. Moisil; ale frunțașilor V. Nașcu, Fl. Porcins, Lt. P. Tanco, Ioachim Mureșianu, Al. Bohățel, I. Florian, V. Petri, Iacob Mureșianu, Colonel de Enzenberg, V. Bob Fabian și mitropolitul Basarabiei Gavril Bănulescu Bodoni Cei tînd aceste biografii, departe de a fi cuprinși de melancolia poetului Petrea Dascălul că zestrea cea mai prețioasă a strămoșilor e cu ei, în lăcașurile dreptilor, avem convingerea că ea este și cu noi, atîta timp cât ne transpunem în spiritul lor, ne îmbogățim cu înțelepciunea lor și urmăm exemplele lor de virtute. Biografiile prilejuiesc aceste prețioase reculegeri sufletești.

— Vasile Scurtu, *Petru Bran*. Un luptător al trecutului românesc din Sătmăr. (Sătmăr, 1939 In — 8°, 104 pag. 60 lei.

D. Profesor V. S. dela liceul M. Eminescu din Sătmăr are fericita inspirație de a desgroa, din colbul arhivelor și al vechilor ziare și reviste, energica figură de luptător a păr. Petru Bran (1821—77), fost paroh-protopop și profesor la liceul, pe vremuri catolic, din numitul oraș. Mai rar om de curaj, ca acest preot. Deși căsătorit, având șapte copii (de curând decedatul Dr. Felician Bran a fost fiul său!), totuși luptă bărbătește pentru drepturile limbei și neamului românesc, pe care înaintașul său de urgisită pomenire, Ruteanu Gulovici le năpustise cu totul. Prin stăruință de fer, el izbutește să creeze catedra de limba și literatura română, precum și de religie pentru elevii uniți dela acel liceu. Stăruința aceasta e cu atât mai remarcabilă, cu cât nu numai primăria și consiliul orașului, dar chiar colegii săi (Unguri sau Șvabi maghiarizați) dela liceu îi erau protivnici. Patronii săi erau episcopii Ioan Alexi dela Gherla, Vasile Țrdeli-Ardeleanu din Oradea, precum și inspectorul școlar de atunci din acest municipiu, canonicul, mai târziu episcopul Iosif Pop Sălăjanul. Cu ajutorul lor își creiază și menține catedra, întemeiază o harnică Societate de lectură pentru elevi, desvoaltă o considerabilă activitate literară—științifică. Afară de o serie de articole și poezii risipite prin ziarele și revistele contemporane, el scoate și un volumaș de „Mărgăritare“, sentințe filosofice-morale în versuri. Sfârșește nebun într'o casă de sănătate. Unul din urmașii săi la catedră, Vasile Lucaciu, are să ducă la izbândă marea cauză națională și din ministru în Consiliul dirigent al Ardealului să devină paroh-protopop al Sătmărului, în care calitate avea să se prezinte în fața Judecătorului tuturor. Cartea se va ceta cu deosebit interes, mai ales în părțile sătmărene și maramureșene, unde o seamă de frați pripășiți își închipue că lumea românească începe cu ei, iar înaintea lor a fost neantul.

— Dr. Ilie Dăianu, *Gheorghe Șincai dela Șinca Veche*, Oradea, Casa Națională, 1939. In — 8, 32 pag.

Casa națională a municipiului Oradea și județului Bihor a avut buna inspirație să tipărească într'o broșură frumoasă conferință rostită de păr. protopop I. D. la 10. 12. 1938 despre marele precursor al României întregite de astăzi: Gheorghe Șincai dela Șinca Veche. În felul acesta ea vrea să contribuie la formarea în dosul brăului de fortificații militare a sufletului românesc unitar, treaz, solidar. Broșura aduce un interesant Cuvânt introductiv al d-lui Dr. Victor Gherman, președintele Casei Naționale, despre rolul de Mentor iscusit pe care păr. I. D. l-a avut timp de zeci de ani în mijlocul tineretului universitar din capitala Ardealului. Unii străini îl proclamă chiar de „Ambasador“ al Românilor în vreme de urgență. Și, din darul lui Dumnezeu, mai este și astăzi. Nimeni din generația P. Cuc. Sale n'a fost purtător de cuvânt și de condei mai destoinic și n'a izbutit să-și păstreze neștirbite autoritatea și prestigiul, ca el. E deadreptul un fenomen. (ig)